

Porady podnikateľa Mariana Kočnera s jeho advokátmi boli odpočúvané. Šokujúce nezákonné praktiky NAKA a bezprecedentné porušenie základných ľudských práv môžu viesť k jeho oslobodeniu

- CZ24 News | 6. srpna 2023

SLOVENSKO: Zásadné porušenie práva na obhajobu je dôvodom na zrušenie rozsudku v dovolacom konaní, píše vo svojom článku investigatívny novinár Adam Valček a pripomína, že situáciu už rieši Ústavný súd SR.

Keď v rokoch 2019 a 2020 Špecializovaný trestný súd súdil podnikateľa Mariana Kočnera vo vôbec prvom prípade, išlo o falšovanie zmieniek televízie Markíza, jeho obhajcovia upozorňovali, že s klientom sa nemôžu dôverne radiť, pretože orgány činné v trestnom konaní odpočúvajú návštevnú miestnosť vo väznici. Podozrenie v nich vzbudilo to, že vo väzobnom ústave v Leopoldove ich zakaždým usadili do tej istej návštevnéj miestnosti číslo štyri. Dokonca aj cez víkendy, keď ostatné miestnosti boli prázdne. Čudné sa im zdalo aj správanie personálu, ktorí ich nepretržite sledovali cez sklo.

Nikto tomu neveril

V celom demokratickom svete je však dôvernosc komunikácie medzi advokátom a klientom prísne chránená. Prelomiť ju možno iba výnimočne.

Už na prvé počutie sa preto zdalo nepravdepodobné, že by Národná kriminálna agentúra (NAKA) a Úrad špeciálnej prokuratúry (ÚŠP) riskovali odpočúvaním porád s obhajcami spochybnenie procesu v takom významnom prípade.

Pripočítať k tomu treba, že akékoľvek vyjadrenia M. Kočnera boli automaticky vnímané ako nedôveryhodné, pretože na slobode bol známy úskokmi a zbieraním kompromitujúcich informácií.

Proti obhajcom M. Kočnera stáli aj vyjadrenia troch inštitúcií, ktoré by k prípadnému odpočúvaniu mali čo povedať. Žiadna z nich ho síce vyslovene nepoprela, ale poskytli stanoviská, ktoré sa dali čítať iba tak, že obavy obhajcov sú prehnané.

Krajská prokuratúra Trnava na základe ich podnetu dokonca urobila v Leopoldove neohlásenú kontrolu a podľa oficiálnych záverov nezistila **„žiadnu nezákonnú okolnosť narušujúcu dôvernosc komunikácie“**. Advokátov ubezpečila, že sa tam môžu naďalej stretávať a radiť s klientom.

Špecializovaný trestný súd v lete 2019 poskytol stanovisko, že predseda senátu v kauze falšovania zmieniek žiaden príkaz na odpočúvanie nevydal a ani sa takou témou nezaoberal. To však nevyhlásilo, že ho vydal iný sudca.

D. Lipšic: Absolútne fantazmagórie

Skepticky sa k obavám obhajcov vtedy postavil prokurátor ÚŠP Ján Šanta, ktorý postavil M. Kočnera pred súd.

Vtedajší právny zástupca televízie Markíza Daniel Lipšic k celej situácii uštipačne dodal, že v 21. storočí nie je žiaden problém monitorovať všetky návštevné miestnosti a preto je podľa neho nezmysel, že by opakované usádzanie do tej istej naznačovalo odpočúvanie.

„Argumenty obhajoby, že tá miestnosť je monitorovaná, sú v polohe absolútnych fantazmagórií,“ povedal D. Lipšic, ktorý je od roku 2021 špeciálnym prokurátorom.

Pre všetky tieto okolnosti sa naozaj zdalo, že išlo o leť s cieľom spochybniť súdny proces. Prípado vyšumel a Špecializovaný trestný súd M. Kočnera odsúdil na 19 rokov. Rovnaký trest dostal bývalý riaditeľ Markízy Pavol Rusko, ktorý sa na falšovaní tiež podieľal. Najvyšší súd neskôr potvrdil 19-ročné tresty pre oboch.

Vyzeralo to tak, že celý príbeh tým skončil.

13. marca 2024 uplynie M. Kočnerovi trojročná lehota na podanie dovolania proti odsudzujúcemu rozsudku v prípade falšovania zmienok TV Markíza; **„zásadné“** porušenie práva na obhajobu je dôvodom na jeho zrušenie v dovolacom konaní.

Začalo to listom

Po štyroch rokoch však policajná inšpekcia potvrdila, že stretnutia M. Kočnera v leopoldovskej väznici boli skutočne tajne monitorované. Prípado preveruje na základe trestného oznámenia, ktoré podali jeho obhajcovia Mareka Para a Michal Mandzák.

Odpočúvanie iniciovala NAKA a špeciálna prokuratúra pre údajné podozrenie z korupcie. Povolenie na nahrávanie návštev vydal Špecializovaný trestný súd.

Podkladom pre vyšetrovanie bol list adresovaný M. Kočnerovi. Odosielateľ sa ponúkol, že za pol milióna eur M. Kočnerovi vybaví prepustenie na slobodu, 250-tisíc eur žiadal zaplatiť vopred. List bol podpísaný menom cudzieho advokáta Š. S. (*autor článku pozná jeho identitu, ale nateraz ju nezverejňuje z dôvodov, ktoré sú zrejmé z tohto textu, pozn. autora*). M. Kočner tvrdí, že tohto advokáta nepozná a nikdy s ním nespolupracoval.

„Spočiatku som tento list bral ako možnú provokáciu, pisateľ mohol čakať ako zareagujem alebo nezareagujem. Ale uvedomil som si, že aj v prípade, ak nebudem reagovať, môže to byť napríklad v médiách použité proti mne. Ako druhá alternatívna prípadala do úvahy, že je to od Š. S. reálna ponuka a v takom prípade by išlo o korupčné správanie,“ vysvetlil odsúdený podnikateľ v jednom zo svojich výsluchov.

List zaujal väzenskú preventívno-bezpečnostnú službu a na radu advokátov ho nahlásil tiež M. Kočner. Prípado sa tak dostal na NAKA. Vyšetrovateľ Ľubomír Slovák krátko potom začal trestné stíhanie pre podozrenie z prijímania úplatku a zneužívania právomoci verejného činiteľa. Napadlo ho, že údajný odosielateľ listu by mohol prísť M. Kočnera navštíviť do väzenia a preto navrhol, že by sa jeho návštevy tajne nahrávali. Prokuratúra súhlasila a požiadala súd o povolenie.

Údajného pisateľa listu – advokáta Š. S. si vyšetrovateľ predvolal až po tom, čo boli v návštevných miestnosti nainštalované nahrávacie zariadenia. **„Nikdy som s ním nekomunikoval a tohto človeka by som ani nezastupoval,“** povedal Š. S. o M. Kočnerovi. Dodal, že v roku 2018 niekto

zistoval, či by neprevzal jeho zastúpenie, nie je jasné, či to bol vážne mienený dopyt, ale neriešil to a rovno odkázal, že o takého klienta nemá záujem. **„Nie som pisateľom ani odosielateľom tohto listu a ani som nedal nikomu žiaden pokyn ho napísať a odoslať,“** reagoval Š. S., keď mu ukázali inkriminovaný list s korupčnou ponukou.

Advokát Š. S. tiež vypovedal, že M. Kočner mu napísal pár týždňov pred výsluchom vlastný list so žiadosťou, aby za ním prišiel do väzenia. Mohlo to byť asi tri až štyri mesiace po doručení vyšetrovaného listu s korupčnou ponukou. Nevedno, čo tým M. Kočner sledoval, či už bol netrpezlivý a snažil sa sám preveriť situáciu, ale Š. S. odmietol a do väznice neprišiel. Aj obhajca M. Para potvrdil, že M. Kočner a Š. S. sa nikdy nestretli.

Príbeh vyšetrovaného listu treba vnímať v kontexte s rozhodnutiami najvyšších súdnych autorít v československom regióne. Aj tie totiž prísne chránia dôvernosť komunikácie medzi advokátom a klientom, ale tiež uznávajú jedinú výnimku – ak je sám advokát podozrivý, že pácha trestnú činnosť. A polícia na základe listu podpísaného menom advokáta vyhodnotila situáciu tak, že ide o práve tento prípad. Nakoniec však v tomto trestnom konaní nikoho neobvinila a stíhanie bolo po roku prerušené.

M. Kočner a jeho obhajcovia sa domnievajú, že list bol vykonštruovaný, aby mala NAKA zdanlivo legitímny dôvod na odpočúvanie.

Práve vtedy sa chystali na pojednávanie

Oficiálne sú známe iba niektoré podrobnosti monitorovania. NAKA mala dianie v návštevnjej miestnosti pod kontrolou viac ako dva a pol mesiaca, od 8. februára do 30. apríla 2019.

Bolo to obdobie, keď už sa M. Kočner pripravoval na súdny proces pre falšovanie zmieniek. V marci totiž prokurátor J. Šanta podal obžalobu a hlavné pojednávanie začalo v júli.

Odpočúvanie podľa doterajších oficiálnych zistení smerovalo proti M. Kočnerovi a pisateľovi listu, ktorý však do väznice nikdy neprišiel a **„ďalším osobám majúčim súvis s vyšetrovanou trestnou vecou“**. NAKA sa zdráha oficiálne potvrdiť, že medzi nich patrili aj obhajcovia.

Vzhľadom na dĺžku odpočúvania a intenzitu kontaktov M. Kočnera s advokátmi je ťažko predstaviteľné, že by boli z monitorovania vynechaní. V priebehu 81 dní odpočúvania mal 69 stretnutí s advokátmi. **„Z toho priamo so mnou mal 25 konzultácií a ďalších 44 s ostatnými kolegami,“** povedal M. Para. **„Oficiálne nás však napriek tomu nikto o monitorovaní neinformoval. Vyrozumenie dostal zatiaľ iba klient,“** dodal.

M. Para však tvrdí, že na základe neoficiálnych informácií sú presvedčení, že nahrávané boli najmä ich porady: **„Neoficiálne sme dostali podrobnú informáciu o obsahu nahrávok práve našich stretnutí, o tom, ktorí príslušníci NAKA ich vyhodnocovali a čo tým sledovali.“** Advokát dodal, že tieto zistenia poslali policajnej inšpekcii, tá ich však posunula priamo vyšetrovateľovi Ľ. Slovákovi, ktorý celé odpočúvanie inicioval. Ten obhajcom napísal, že do spisu k odpočúvaniu ich nepustí, tvrdí M. Para.

ÚŠP odmieta prezradiť meno prokurátora, ktorý požiadal o odpočúvanie. Hovorkyňa Jana Tökölyová vysvetlila, že povolanie súdu je naďalej utajené a **„preto sa k týmto otázkam v žiadnom smere nebudeme vyjadrovať“**.

Ústavný súd a rozhodujúcich sedem mesiacov

Pred niekoľkými týždňami obhajcovia M. Kočnera o prípade informovali Slovenskú advokátsku komoru. Vyдалa k tomu stanovisko, že ak sa potvrdí nahrávanie miestnosti určenej pre dôverný

rozhovor s klientom, **„išlo by o veľmi vážne a bezprecedentné porušenie základných ľudských práv“**. Vyzvala preto, aby bola celá situácia náležite objasnená.

Pre odsúdeného podnikateľa, ktorý je už päť rokov vo väzení, ide o nečakanú a dosiaľ asi najvýraznejšiu vzpruhu v jeho trestných konaniach. Prípacom sa už zaoberá Ústavný súd. Z verejnej evidencie podaných sťažností vyplýva, že M. Kočner s obhajcami podali sťažnosť pred dvomi týždňami. Hovorkyňa Ústavného súdu Martina Ferencová uviedla, že namietajú porušenie práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, práva na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a niekoľko ďalších práv. **„V tomto prípade prebiehajú nevyhnutné procesné úkony a aktuálne nie je možné určiť termín predbežného prerokovania,“** povedala.

Ak sa Ústavný súd bude pridŕžiavať svojich doterajších rozhodnutí z prípadov odpočúvaní, sťažnosť by mal prijať na podrobnejšie preskúmanie. Výrazne ťažšie sa však predpovedá, či potom skonštatuje porušenie práv M. Kočnera alebo sťažnosti nevyhovie – dôvodom je najmä to, že žiaden podobný prípad sa na Slovensku dosiaľ neriešil.

Ak však Ústavný súd nakoniec skonštatuje, že došlo k porušeniu práva na súkromie a protiprávne prelomenie dôvernosti komunikácie s advokátmi, môže to viesť až k zrušeniu odsudzujúceho rozsudku za falšovanie zmieniek. O tom by však rozhodoval už Najvyšší súd v osobitnom konaní.

M. Kočner má totiž ešte stále právo podať proti rozsudku dovolanie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok pre prípad, že v súdnom procese dôjde k podstatným chybám. Porušenie práva na obhajobu **„zásadným spôsobom“** je podľa Trestného poriadku dôvodom na zrušenie rozsudku v dovolacom konaní.

Či to spĺňa prípad odpočúvania porád M. Kočnera s obhajcami by rozhodoval päťčlenný dovolací senát Najvyššieho súdu.

Rozhodujúcich bude nasledujúcich sedem mesiacov, pretože trojročná lehota na podanie dovolania uplynie 13. marca 2024. Hovorkyňa Špecializovaného trestného súdu Katarína Kudjáková potvrdila, že v prípade falšovania televíznych zmieniek dosiaľ žiadne dovolanie podané nebolo.

Prinajmenšom stanovisko Ústavného súdu by dovtedy malo byť známe, ak bude rozhodovať v bežných lehotách a konanie neskomplicujú námietky zaujatosti.

Kauza falšovania televíznych zmieniek je dodnes jediným prípadom, v ktorom bol M. Kočner právoplatne odsúdený. Naďalej je stíhaný v ďalších ekonomických kauzách, no aj preto, že bol odsúdený na vysoký trest za falšovanie, sa s ich uzatvorením orgány činné v trestnom konaní neponáhľali. Na súd sa tak dostávajú až tento rok.

M. Kočner je aj naďalej trestne stíhaný za objednávku vraždy novinára Jána Kuciaka, ale Špecializovaný trestný súd ho pre nedostatok dôkazov už dvakrát spod obžaloby oslobodil.

J. Šanta a M. Žilinka: Nevedeli sme

Obhajcovia M. Kočnera sú presvedčení, že odpočúvanie ich porád narušilo férovosť trestného konania a princíp rovnosti zbraní medzi prokuratúrou a obvineným. Je to jedna z ich námietok na Ústavnom súde. Vlastne tak vyslovujú podozrenie, že špeciálna prokuratúra a NAKA informácie z ich porád využívali na to, aby nastavovali stratégiu trestných stíhaní proti M. Kočnerovi.

„Vyšetrovatel' aj prokurátor rozhodne prispôbovali svoj postup našim poradám. Napríklad mnohé listiny, o ktorých sme sa rozprávali, neboli nakoniec zaradené do spisu, ktorý bol predložený súdu,“ tvrdí advokát M. Para.

Špeciálna prokuratúra to odmieta. Prokurátor J. Šanta, ktorý M. Kočnera obžaloval pre falšovanie televíznych zmieniek, trvá na tom, že nevedel a dodnes nevie o odpočúvaní návštevnosti miestnosti: **„O predmetom úkone som nemal a doposiaľ nemám žiadne vedomosti.“**

V roku 2019 napredovalo aj vyšetrovanie ďalších ekonomických káuz M. Kočnera, medzi nimi napríklad aj to, ktoré NAKA viedla pre podozrenie z tunelovania firmy Technopol Servis. Prípadozoroval vtedajší prokurátor špeciálnej prokuratúry Maroš Žilinka, súčasný generálny prokurátor. Ani k nemu sa podľa jeho vlastných slov nedostali informácie o odpočúvaní návštevnosti miestnosti v Leopoldove. **„Ako dozorujúci prokurátor som nemal žiadnu vedomosť o prípadnom monitorovaní osoby M. K.,“** povedal M. Žilinka.

Nahrávky sú zničené

Čo všetko NAKA nahrala nebude spätne možné presne určiť, pretože nahrávky sú zničené. **„Nezistili sa (nahrávaním, pozn. autora) žiadne relevantné skutočnosti významné pre trestné konanie. Z uvedeného dôvodu boli obrazové, zvukové a obrazovo-zvukové záznamy zničené,“** [napísal vyšetrovateľ L. Slovák v liste](#), ktorý poslal M. Kočnerovi začiatkom júla. Bolo to vyše štyri roky po odpočúvaní a asi dva mesiace potom, čo ho k tomu vypočula policajná inšpekcia.

Dokumentácia k nahrávaniu by však mala ostať zachovaná. Prezradiť by mala, či bolo nasadené kontinuálne snímanie obrazu a zvuku. Ak nie, v spise by malo byť opísané, v akých časoch sa nahrávanie zapínalo. To napovie, ktoré konkrétne porady M. Kočnera s obhajcami polícia zaznamenala. Tieto dokumenty sa však mali nachádzať práve v spise, ktorý podľa advokáta M. Paru polícia nechce poskytnúť.

Tu sa dostávame k chýlostivej otázke prípadu – v akej miere bude špeciálna prokuratúra ochotná pričiniť sa o objektívne preverenie odpočúvania, na ktorého iniciovaní sa sama podieľala, keď súčasný špeciálny prokurátor ešte ako advokát zastupoval protistranu M. Kočnera a podozrenia z odpočúvania jeho návštev zosmiešňoval?

Aj keby to nepočúvali, tak je to problém

Ak sa nepodarí dokázať, že orgány činné v trestnom konaní čerpali z nahratých porád, celý prípad má prinajmenšom dva ďalšie problematické aspekty.

Najvyšší súd v minulosti [v inom prípade rozhodol](#), že právo na obhajobu treba chápať **„ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu“**. Ak sa však obvinený a obhajca nemôžu slobodne rozprávať o stratégii prípadu, pretože štát im na to nevytvoril vhodné podmienky, je to dodržané?

Advokáti M. Kočnera potvrdzujú, že keď začali mať podozrenie, že z návštevnosti miestnosti unikajú informácie, skúšali si písať poznámky na papier, ale nedalo sa to stíhať. **„Vo výsledku sme sa o mnohých veciach radiť nemohli,“** tvrdí M. Para.

Druhý problematický aspekt je nevyhnutnosť priestorového nahrávania obrazu a zvuku. Patrí to k otázkam, ktoré by mal preveriť Ústavný súd. Práve tento rozmer prípadu vyvoláva najviac pochybností o úprimnosti dobrých úmyslov orgánov činných v trestnom konaní.

Do väznice sa totiž nechodí ako do kina, že si stačí kúpiť lístky, prísť načas a vojsť dnu. M. Kočner mal síce v prvých mesiacoch voľnejší režim väzby, ale v decembri 2018 mu ho sprísnil pre obavu, že by ovplyvňoval vyšetrovanie. Jeho návštevy a korešpondencia podliehali kontrole.

„Počnúc decembrom 2018 ho nemohli navštíviť iní ako vyšetrovateľom ,registrovaní“

advokáti,“ povedal M. Para. Ak by aj niekto prišiel z ulice, iba úvodné formality, povolenie vyšetrovateľa a bezpečnostná prehliadka by trvali desiatky minút. Ak sa teda NAKA zaujímala o stretnutia medzi M. Kočnerom a údajným pisateľom listu s korupčnou ponukou, dalo sa ich nahráť aj bez toho, aby bola plošne nahrávaná návštevná miestnosť. Ak mali podozrenie, že poslíčka by im urobil niekto iný, tak sa opäť dalo prijať miernejšie opatrenie – už len tým, že väzenská stráž a polícia vedeli regulovať, koho za M. Kočnerom pustia.

Český Ústavný súd [v minulosti takéto pohodlné odpočúvanie návštev obvinených vo väzniciach kritizoval](#) ako neprimeraný zásah: **„Niektoré rozhodnutia všeobecných súdov poukazujú na zložitosť zapínania a vypínania odpočúvacieho zariadenia podľa prítomnosti sťažovateľa vo väznici, pretože jeho návštevy mohli byť aj dopredu neohlásené, to však podľa Ústavného súdu nestačí na obhájenie (tohto) pohodlnejšieho, ale menej šetrného postupu.“**

J. Hrubala: Sudca nemá nástroje, aby overil, či rešpektujú rozsah povolenia

Rozhodnutie o odpočúvaní návštevných miestností leopoldovskej väznice je naďalej utajené, sudca sa k nemu preto konkrétne nevyjadruje.

Špecializovaný trestný súd podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám [sprístupnil evidenčné podrobnosti o povolaní](#) – príkaze na vyhotovovanie obrazových, zvukových a zvukovoobrazových záznamov z návštevných miestností leopoldovskej väznice. Vyplýva z nich, že rozhodnutie vydal sudca Ján Hrubala.

Neodpovedal na žiadnu konkrétnu otázku, pretože príkaz je naďalej utajovaný. **„Preto z neho nemôžem nič tlmočiť,**“ reagoval.

Vo všeobecnosti však povedal, že každé takéto povolenie je **„prísne individualizované“** konkrétnymi okolnosťami a **„obvykle“** aj osobami, ktoré sa majú monitorovať.

Teoreticky môže ísť o narážku na to, že aj v príkaze sudcu J. Hrubalu bude napísané, že NAKA smie nahrávať iba konkrétnu podozrivú osobu a iné regulárne stretnutia musí zo sledovania vynechať.

Ale kto to v praxi počas odpočúvania kontroluje? **„Sudca, ktorý vydáva príkaz, nemá žiadne ‚logistické‘ prostriedky na to, aby kontroloval, či orgány vykonávajúce príkaz prekračujú alebo neprekračujú stanovený rozsah zásahov,**“ uviedol J. Hrubala.

Z dôvodu utajenia neodpovedal ani na otázku, či vyhovel iba časti návrhu špeciálnej prokuratúry na monitorovanie návštevných miestností. Otázka je namiesto preto, že podľa zákona je možné príkaz vydať až na polroka, ale v tomto prípade bol vydaný iba na vyše dva mesiace.

Špecializovaný trestný súd však podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám potvrdil, že predtým ani potom už na súd neprišla žiadna podobná žiadosť. **„Tomuto príkazu nepredchádzal žiaden podobný návrh alebo žiadosť o vydanie príkazu alebo súhlasu. Po uplynutí času, na ktorý bol príkaz vydaný, nebol podaný žiadny ďalší návrh na vydanie príkazu ani žiadosti o jeho predĺženie.“**

Nevylučuje to však možnosť, že o odpočúvanie návštevných miestností väznice v inom čase žiadalo kriminálne spravodajstvo alebo Slovenská informačná služba. Ich žiadosti o monitorovanie sa totiž riadia [podľa iného zákona](#) a rozhoduje o nich zväčša Krajský súd v Bratislave.

ZDROJ: plus7dni.pluska.sk / adamvalcek.sk